

رئیس فرهنگستان علوم تشریح کرد

رابطه پیشرفت های علمی با رضایت مندی عمومی

نظریه پردازی و پژوهش باید از مدرسه آغاز و تا دانشگاه امتداد یابد

تحلیل

طاها بردبار
گروه اندیشه

گروه اندیشه: ششمین اجلاسیه ملی هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره که در محل فرهنگستان علوم برگزار شد، بار دیگر مساله نسبت «علم، حکمرانی و زندگی روزمره مردم» را به کانون توجه بازگرداند. در این هم اندیشی، دکتر محمدرضا مخبر دزفولی، رئیس فرهنگستان علوم، با مروری بر دستاوردهای علمی و فناوریانه ایران پس از انقلاب اسلامی، کوشید تصویری کلان از مسیر طی شده علم در کشور ترسیم کند؛ تصویری که در عین تأکید بر جایگاه راهبردی ایران در منطقه و جهان، بربیک پرسش بنیادین تأمل گذاشت: پیشرفت علمی چطور می تواند به رضایت عمومی منتهی شود؟ او پیوند میان علم، نظریه پردازی بومی و زندگی واقعی مردم را راه حل این مساله دانست.

تغییر مقیاس نظام علمی کشور

محمدرضا مخبر دزفولی سخنان خود را با اشاره به آنچه «کم توجهی به داشته های انقلاب اسلامی در حوزه علم و فناوری» می نامد، آغاز کرد و کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره را بخشی از یک جریان بزرگ و روبه رشد دانست که پس از انقلاب شکل گرفته و اکنون «به یک درخت تنومند» تبدیل شده است. او در تشریح این تحول کمی و کیفی، به اماریهای استاندارد کرد که به روشنی نشان دهنده تغییر مقیاس نظام علمی کشور است: «در آغاز انقلاب، کشور حدود ۲۵ تا ۳۰ دانشگاه داشت، اما امروز بیش از ۴۰۰ دانشگاه جامع در سراسر کشور فعال هستند. در ابتدای انقلاب، تعداد

استادان دانشگاه حدود چهار تا پنج هزار نفر بود، اما امروز بیش از ۱۰۰ هزار عضو هیأت علمی در کشور فعالیت می کنند.» افزرد: «امروز ایران حدود ۲۸۰۰ پژوهشگر به ازای هریک میلیون نفر جمعیت دارد؛ در حالی که پیش از انقلاب، این عدد بسیار پایین و در حد دوا یا سه رقمی بود. تعداد مستندات علمی بین المللی کشور به حدود ۸۰ هزار مورد رسید و ایران در رتبه بندی های جهانی علم، در بازه رتبه های ۱۵ تا ۱۷ جهان جایه جا می شود.»

پیشرفت علمی باید

اثرات اجتماعی هم داشته باشد

در این چهارچوب، مخبر دزفولی، ایران را در برخی حوزه های راهبردی دارای جایگاهی «انحصاری» در منطقه دانست و تصریح کرد که در فناوری های چون هسته ای، نانو و زیست فناوری، فاصله معاداری میان ایران و بسیاری از کشورهای پیرامونی وجود دارد. او در واکنش به منتقدانی که تولید علم در ایران را فاقد اثر اجتماعی می داند، گفت: «فناوری هسته ای، ساتنریفیوزها، نانوداروها و بسیاری از توانمندی های راهبردی کشور، حاصل تلاش همین دانشگاهیان و دانشمندان جوان ایرانی است. امروز ایران جزو کشورهای برتر جهان در حوزه نانوداروهاست؛ حوزه ای که از پیچیده ترین عرصه های فناوری و داروسازی محسوب می شود.» از منظر او، علم و فناوری در دهه های اخیر نقشی غیر قابل انکار در اقتدار ملی ایفا کرده اند؛ از توسعه موشک های نظهرن تا محاسبات پیچیده و فناوری های پیشرفته. اما همین روایت اقتدار، در نقطه ای

حساس با نقدی درون زا مواجه می شود؛ نقدی که مستقیماً به حوزه حکمرانی اقتصادی بازمی گردد. مخبر دزفولی یکی از چالش های اساسی کشور را «نبود نظریه پردازی بومی» بویژه در اقتصاد دانست و هشدار داد: «در جاهایی که به توان داخلی باور نداشتیم و صرفاً به کپی برداری از نسخه های خارجی روی آوردیم، شکست خوردیم. حتی اندیشمندان برجسته اقتصاد جهانی تصریح کرده اند نسخه هایی که برای کشورهای غربی پیچیده می شود، الزاماً در کشورهای شرقی کارآمد نیست و گاه نتیجه معکوس می دهد؛ اما متأسفانه بخشی از تصمیم گیران اقتصادی کشور، بدون توجه به این واقعیت، همان نسخه ها را اجرا کردند.»

پیشرفت علمی باید قادر

به حل مسائل روزمره مردم باشد

رئیس فرهنگستان علوم، در ادامه مباحثش به یکی دیگر از حوزه های نمادین پیشرفت علمی ایران، یعنی فناوری فضایی پرداخت؛ حوزه ای که به گفته او، ایران را در جمع کشورهای

پیشرو جهان قرار داده است: «اکنون ایران ۱۰ تا ۱۵ کشور برتر جهان در حوزه فناوری فضایی است؛ کشوری که توان پرتابگر، عبور از جو، ارسال موجود زنده به فضا و بازگشت بویژه در اقتصاد دانست و هشدار داد: «در جاهایی که به توان داخلی باور نداشتیم و صرفاً به کپی برداری از نسخه های خارجی روی آوردیم، شکست خوردیم. حتی اندیشمندان برجسته اقتصاد جهانی تصریح کرده اند نسخه هایی که برای کشورهای غربی پیچیده می شود، الزاماً در کشورهای شرقی کارآمد نیست و گاه نتیجه معکوس می دهد؛ اما متأسفانه بخشی از تصمیم گیران اقتصادی کشور، بدون توجه به این واقعیت، همان نسخه ها را اجرا کردند.»

فاصله میان سیاست گذاری و اجرا

بخش مهمی از سخنان مخبر دزفولی به نقد وضعیت آموزش و پرورش اختصاص داشت؛ جایی که او از تجربه مستقیم خود در تدوین سند تحول بنیادین سخن گفت و از فاصله میان سیاست گذاری و اجرا انتقاد کرد: «ما سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نوشتیم

و من خودم در تمام مراحل تدوین آن حضور داشتم، اما متأسفانه در اجرای آن توفیق چندانی نداشته ایم.» او با ارائه آماری قابل تأمل افزود: «در کشور ۱۲۰ هزار مدرسه داریم که بخش عمده ای از آنها از استانداردهای لازم آموزشی برخوردار نیستند. حدود ۷۰ تا ۸۰ هزار مدرسه دولتی، فاقد مدیران و معلمان کارآمد، فضای آموزشی مناسب و برنامه های معیشتی، اشتغال و زندگی روزمره مردم منجر بهشوند، نمی توانند احساس رضایت عمومی که اکثریت دانش آموزان در مدارس دولتی تحصیل می کنند، عدالت آموزشی را با چالش مواجه کرده است؛ چراکه «همه دانش آموزان استعداد دارند و نیازمند فرصت برابر هستند.»

نظریه پردازی در حوزه علوم انسانی

مخبر دزفولی بر این نکته تأکید گذاشت که نظریه پردازی و پژوهش باید از مدرسه آغاز شود و تا دانشگاه امتداد یابد؛ بویژه در حوزه علوم انسانی که به گفته او، با وجود تأش های انجام شده، هنوز خروجی های اثرگذار در سطح علمی ننگارده، او راه برون رفت از این وضعیت را در انسجام بخشی به هیأت های اندیشه ورزی و پیوند منسجم میان علوم انسانی و علوم تجربی دانست؛ پیوندی که می تواند به بهبود حکمرانی و حل مسائل اجتماعی بینجامد.

سخنان رئیس فرهنگستان علوم، در مجموع، تصویری دوجوجهی از علم در ایران ارائه می دهد: از یک سو، تصویر کشوری با توانمندی های علمی چشمگیر و جایگاه راهبردی و از سوی دیگر، هشدار جدی درباره گسست میان علم، نظریه پردازی بومی و زندگی واقعی مردم. گسستی که اگر ترمیم نشود، حتی بزرگ ترین دستاوردهای علمی نیز نمی توانند به سرمایه اجتماعی پایدار تبدیل شوند.

اگر با وجود دستاوردهای علمی نتوانیم معیشتی، اشتغال و زندگی روزمره مردم را حل کنیم، رضایت عمومی شکل نمی گیرد؛ حل این مسائل به عزم و شجاعت در تصمیم گیری، اتکا به نظریه پردازی بومی، شنیدن صدای مردم و بازگشت علم به مسائل واقعی جامعه نیاز دارد

در ششمین اجلاسیه ملی هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره مطرح شد

نظریه پردازی؛ حلقه مفقوده توسعه علوم انسانی در ایران

اساتید جوان می توانند آنها را در مسیر «نظریه پردازی بنیادین» یاری دهد. حجت الاسلام علی عباسی، رئیس جامعه المصطفی، با اشاره به دستاوردهای کشور در حوزه های پزشکی و زیرساختی گفت: «در پنج دهه گذشته، کشور گام های بلندی در حوزه های علمی برداشته است. دستاوردهای کشور در حوزه های پزشکی و زیرساختی قابل توجه است. اما در حوزه علوم انسانی لازم است نگاه نظریه پردازی تقویت تا این رشته از سایر علوم متمایز شود.»

دکتر شجاع احمدوند، رئیس دانشگاه علامه طباطبائی، در این اجلاس با انتقاد از گرایش دانشگاهیان به مأموریت گرایی در حل مسائل کوتاه مدت، هشدار داد: «بیش از ۷۵ درصد اعضای هیأت علمی دانشگاه به سمت حل مسأله گرایش پیدا کرده اند و تنها ۵ درصد در حوزه جست و جوی حقیقت فعالیت می کنند. این روند می تواند ظرفیت تولید دانش بنیادین را کاهش دهد.» وی نظریه پردازی را فرآیندی ساختارمند دانست که نیازمند حمایت مالی، معنوی و اعتقادی است و یادآور شد: «تجربه تاریخی نشان می دهد حتی در قرون میانی غرب، کرسی های نظریه پردازی با حمایت دانشگاه ها و دولت ها پیشرفت می کردند.» احمدوند همچنین بر اهمیت پژوهش های میان رشته ای و توسعه مکاتب فکری برای حل مسائل پیچیده اجتماعی و اقتصادی تأکید کرد و یادآور شد که حمایت از

کیت پتروشیمی

به شماره ۵/۱۴۰۴/۰۱ نوبت دوم

مزایده گزار: شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر

موضوع مزایده: اجاره مکان رستوران قائم واقع در شهر چمران، شهرک بعثت جهت خرید غذا با استفاده از پترو کارت

متن کامل آگهی فوق در سایت شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات پتروشیمی بندر ماهشهر به نشانی اینترنتی www.ppsc.ir قابل رؤیت می باشد.

متقاضیان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۶۱-۵۲۳۴۳۲۱۰، در وقت اداری تماس حاصل نمایند.

درج این آگهی هیچ گونه تعهدی برای دستگاه مزایده گزار ایجاد نمی نماید.

کیت پتروشیمی

به شماره ۵/۱۴۰۴/۰۲ نوبت دوم

مزایده گزار: شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر

موضوع مزایده: اجاره مکان رستوران پیروزواقع در ناحیه صنعتی در شهرستان بندرماهشهر جهت خرید غذا با استفاده از پترو کارت

متن کامل آگهی فوق در سایت شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر به نشانی اینترنتی www.ppsc.ir قابل رؤیت می باشد.

متقاضیان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۶۱-۵۲۳۴۳۲۱۰، در وقت اداری تماس حاصل نمایند.

درج این آگهی هیچ گونه تعهدی برای دستگاه مزایده گزار ایجاد نمی نماید.

کیت پتروشیمی

به شماره ۵/۱۴۰۴/۰۱ نوبت دوم

مزایده گزار: شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر

موضوع مزایده: اجاره مکان رستوران قائم واقع در شهر چمران، شهرک بعثت جهت خرید غذا با استفاده از پترو کارت

متن کامل آگهی فوق در سایت شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات پتروشیمی بندر ماهشهر به نشانی اینترنتی www.ppsc.ir قابل رؤیت می باشد.

متقاضیان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۶۱-۵۲۳۴۳۲۱۰، در وقت اداری تماس حاصل نمایند.

درج این آگهی هیچ گونه تعهدی برای دستگاه مزایده گزار ایجاد نمی نماید.

کیت پتروشیمی

به شماره ۵/۱۴۰۴/۰۱ نوبت دوم

مزایده گزار: شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر

موضوع مزایده: اجاره مکان رستوران قائم واقع در شهر چمران، شهرک بعثت جهت خرید غذا با استفاده از پترو کارت

متن کامل آگهی فوق در سایت شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات پتروشیمی بندر ماهشهر به نشانی اینترنتی www.ppsc.ir قابل رؤیت می باشد.

متقاضیان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۶۱-۵۲۳۴۳۲۱۰، در وقت اداری تماس حاصل نمایند.

درج این آگهی هیچ گونه تعهدی برای دستگاه مزایده گزار ایجاد نمی نماید.

کیت پتروشیمی

به شماره ۵/۱۴۰۴/۰۱ نوبت دوم

مزایده گزار: شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر

موضوع مزایده: اجاره مکان رستوران قائم واقع در شهر چمران، شهرک بعثت جهت خرید غذا با استفاده از پترو کارت

متن کامل آگهی فوق در سایت شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات پتروشیمی بندر ماهشهر به نشانی اینترنتی www.ppsc.ir قابل رؤیت می باشد.

متقاضیان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۶۱-۵۲۳۴۳۲۱۰، در وقت اداری تماس حاصل نمایند.

درج این آگهی هیچ گونه تعهدی برای دستگاه مزایده گزار ایجاد نمی نماید.

کیت پتروشیمی

به شماره ۵/۱۴۰۴/۰۱ نوبت دوم

مزایده گزار: شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی بندر ماهشهر

موضوع مزایده: اجاره مکان رستوران قائم واقع در شهر چمران، شهرک بعثت جهت خرید غذا با استفاده از پترو کارت

متن کامل آگهی فوق در سایت شرکت عملیات غیر صنعتی و خدمات پتروشیمی بندر ماهشهر به نشانی اینترنتی www.ppsc.ir قابل رؤیت می باشد.

متقاضیان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۶۱-۵۲۳۴۳۲۱۰، در وقت اداری تماس حاصل نمایند.

درج این آگهی هیچ گونه تعهدی برای دستگاه مزایده گزار ایجاد نمی نماید.